

Írta: Adminisztrátor
2017. szeptember 25. hétfő -

Budapest, 2017. szeptember 25. - **Halálos paradoxonnak nevezte a Magyarországi Református Egyház (MRE) zsinatának lelkészi elnöke a protestáns múltfeltárásról tartott hétfői budapesti konferencián azt, hogy a református egyház annak idején kompromisszumokat kötött egy olyan politikai hatalommal, amely indulásától kezdve egyik fő programjának tekintette az egyházak megszüntetését.**

Bogárdi Szabó István köszöntőjében kiemelte: 1919-ben, a Tanácsköztársaság idején úgynevezett egyházlikvidáló bizottságokat állítottak föl a kommunisták, és noha 1948 után már nem használtak ilyen durva kifejezést, az Állami Egyházügyi Hivatal (ÁEH) és a kommunista pártállam végső célja is az egyházak megszüntetése volt.

A református püspök úgy fogalmazott: megrendítő dolog "magunkhoz ölelni a hóhért", és "hirdetni, hogy az egyház túlélésének, megmaradásának feltétele, ha azokkal szövetkezünk, azoknak tapsolunk, azok számára készítünk ideológiát, akik soha egy percre nem tettek le arról, hogy megszüntessék az egyházat".

Hafenscher Károly, a Reformáció Emlékbizottság munkáját segítő miniszteri biztos hangsúlyozta, hogy ezek az utolsó pillanatok, amikor még "a szemtanúk, a szenvedő alanyok egy része is közöttünk van", és rögzíteni lehet visszaemlékezéseiket.

Hozzátette: a kép, amit a közelmúlt feldolgozása ad, nem fekete-fehér, ezért "fontos az érzékeny, finom megkülönböztetni tudás".

A miniszteri biztos szerint minden jóakarátú ember élethivatása és minden értékhordozó közösség kötelessége küzdeni az életellenes erőkkel szemben". Ehhez hozzátartozik, hogy a "sötétben meghúzódó, a felelősöket rejtegető gonoszt" láthatóvá teszi, és minden szellemi fegyvert bevet a megfékezésére. Ilyen szellemi fegyver a kutatás, a tényfeltárás, a tisztánlátás és láttatás - tette hozzá.

Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottsága (NEB) elnöke előadásában kiemelte: az ügynökkérdést az egyházi közbeszédben is sokszor azonosítják a múltfeltárással, pedig a kettő nem ugyanaz.

Mint mondta, volt olyan református lelkész, aki az ÁEH-nak írta jelentését, de ezeket a hivatal átadta az állambiztonságnak. Ezzel szemben Bartha Tibor református püspök ügynökmúltját nem lehet dokumentálni, de püspökként 1967-ben, Kovács Bálint református lelkész koncepcióos perének idején azt írta az ÁEH vezetőjének, hogy "ez a per kiváló alkalom lesz arra, hogy a budapesti espereseket és reakciós lelkészeket elmozdítsuk". Vagyis ez esetben nem az ÁEH követelte az egyháztól a tisztogatást, hanem egy református püspök javasolta azt - mutatott rá Földváryné Kiss Réka.

Hozzátette: ügynöksorsok között hatalmas eltérések vannak, és egész életpályákat vizsgálva lehet csak megítélni ezeknek az embereknek a tevékenységét.

A történész beszélt a Kádár-korszak egyházpolitikájának kétféle megítéléséről is. Az egyik szerint 1958 után - bár voltak a Rákosi-rendszerrel azonos elvek - mégis új egyházpolitika vette kezdetét. A hatalom ettől kezdve "az egyházakkal való pozitív együttműködésre" törekedett az "aki nincs ellenünk, az velünk van" politikája értelmében.

A másik felfogás szerint lehet, hogy az egyházakkal való bánásmód módszerei változtak, a bebörtönzések helyett a megosztás, a beszervezés lett az új módszer, lehet, hogy "az egyházi gettó falai áttetszőbbek lettek", de a lényeg nem változott. Ez utóbbit támasztja alá az állambiztonság belső jelentése, amely a protestáns egyházak lelkészeit három csoportra osztja: lojális, passzív-ingadozó és ellenzéki csoportra, az ellenzéki meghatározásában pedig az

Írta: Adminisztrátor

2017. szeptember 25. hétfő -

szerepel, hogy ezek a lelkészek "egyházépítő" munkát végeznek, és "a szervezetszerű hitélet fenntartását művelik".

Földváryné Kiss Réka megjegyezte: a történészek feladata leírni, hogy milyen konkrét manipulációs játszmák, döntési mechanizmusok kísérték az egyházpolitika alakulását 1948-tól vagy 1958-tól kezdve.

Példaként említette az egyházi sajtó manipulálását, amikor egy egyházi kérdésről szóló álvitát generáltak, a párt lapjában pedig megírták az ezt elmarasztaló kritikát is csak azért, hogy a világ felé "imitálják" az egyház megújulását.

Manipulatív volt az egyház pénzügyi támogatása is. Az állam és az egyház 1948-ban kötött megállapodása értelmében ötévente csökkenő támogatást kapott a református egyház, a végcél pedig a támogatás teljes megvonása lett volna. Egy a hatvanas években készített agitprop jelentés viszont azt javasolja, hogy ne vonják meg a támogatást, nehogy a pénzügyi nehézségeik miatt a lelkészek "intenzívebben megszólítsák" híveiket, vagy nyugati segítséget kérjenek. Továbbá a protestáns egyházak ellehetetlenítése "az állam iránt jóval kevésbé lojális katolikus egyház, illetve a szekták terjesztését" segíthetné elő - idézte a jelentést a NEB elnöke.

A konferenciát az MRE zsinatának elnöksége, a Református Közéleti és Kulturális Központ Alapítvány, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága szervezte.